

ER ZIJN DUURZAME EIEREN MET PASEN!

maart 2013

Een quick scan naar duurzamere eieren in de supermarkten en naar de kwaliteitscontrolesystemen voor eieren

Inhoud

Voorwoord	2
1. Conclusies onderzoek	3
2. Verantwoording en advies	4
3. Achtergronden en ontwikkelingen	5
4. Kwaliteitscontrolesystemen voor eieren	8
Bijlage	
1. Resultaten Eieren Onderzoek maart 2013	9
2. Overzicht kwaliteitscontrolesystemen	11

Voorwoord

Voedsel is van levensbelang. Het houdt ons gezond, geeft energie en brengt plezier. In Nederland is eten beter beschikbaar, veiliger en betaalbaarder dan ooit. Daarnaast zorgt de voedselproductie in Nederland voor inkomsten en banen, onder andere doordat we een groot deel van het voedsel dat we hier maken exporteren.

Tegelijkertijd staat onze voedselproductie en –consumptie voor grote uitdagingen. Om een paar voorbeelden te noemen: de helft van de Nederlanders leidt aan overgewicht, mede als gevolg van de landbouw is 85 procent van de biodiversiteit in Nederland verdwenen en het voer voor ons koeien, varkens én kippen halen we van ver buiten Nederland. Daar komt bij dat we in 2050 naar verwachting met 9 miljard mensen op aarde zijn. Het voeden van al deze mensen binnen de grenzen van de draagkracht van de aarde vraagt om gezonde en duurzame oplossingen.

Duurzaamheid omvat alle aspecten van milieu en dierenwelzijn. Natuur & Milieu biedt met dit onderzoek inzicht in de beschikbaarheid van duurzame eieren die te koop zijn bij de Nederlandse supermarkten. Immers, als je eieren kiest, kun je ook voor duurzame eieren kiezen! Maar dan moeten de aanduidingen op verpakkingen wel helder zijn en logo's kloppen met wat ze beloven. Naast de quick scan van eieren in de schappen, hebben wij daarom gekeken naar de controle van houderijsystemen. Er zijn namelijk vele soorten eieren te koop. Kloppen de claims die gemaakt worden op de eieren en de verpakkingen wel? Natuur & Milieu vindt dat er duidelijkheid moet zijn voor de consument.

Natuur & Milieu zal in gesprekken met supermarkten, handelaren en producenten vragen het eieraanbod duurzamer en overzichtelijker te maken.

1. Conclusies onderzoek

Net als voor de Pasen van 2011 en 2012 heeft Natuur & Milieu in het voorjaar van 2013 onderzoek gedaan naar de beschikbaarheid van eieren in de schappen. Tussen 13 en 20 maart 2013 zijn 46 winkels bezocht, van 13 verschillende supermarktketens. Bovendien heeft Natuur & Milieu onderzocht welke eieren het meest duurzaam en diervriendelijk zijn.

Uit het onderzoek van Natuur & Milieu blijkt dat biologische eieren en Rondeeleieren het meest duurzaam én diervriendelijk zijn. Beide scoren het beste op milieu-impact en dierenwelzijn. Biologische eieren hebben Eko keurmerk, Rondeeleieren Milieukeur. Beide hebben 3 sterren van het Beter Leven kenmerk (BLK) voor dierenwelzijn.

In totaal zijn vijf groepen eieren onderscheiden naar duurzaamheid en dierenwelzijn. Na de koplopers biologisch en Rondeel komen de vrije uitloopeieren in de een na beste categorie. Deze eieren zijn afkomstig van kippen die naar buiten kunnen in een vrije uitloop. Daarom zijn ze diervriendelijk te noemen, zeker als ze ook 2 sterren van het Beter Leven kenmerk hebben. De andere drie groepen (overdekte uitloop met 1 ster Beter Leven kenmerk, scharrelei met extra voer en het gewone scharrelei) scoren duidelijk minder.

De conclusies van het onderzoek van dit jaar zijn:

- Alleen de supermarkten van PLUS bieden uitsluitend duurzame eieren aan: biologisch en vrije uitloop met 2 sterren Beter Leven kenmerk (BLK).
- Er is een opvallende groei in het aanbod van vrije uitloopeieren, meestal met 2 sterren BLK. Van de bezochte winkels hebben 91 % vrije uitloopeieren met 2 sterren BLK in de schappen. De twee sterren vervangen daarmee de eieren met 1 ster BLK. Dat is positief voor dierenwelzijn.
- Alle supermarktketens hebben duurzame of minstens diervriendelijk geproduceerde eieren. Voor de meest uitgebreide keus aan deze duurzame eieren (biologisch en/of Rondeel én vrije uitloop 2 sterren BLK) kunt u het beste gaan naar AH, Jumbo, Coop of PLUS (resp. 6, 7,2, 6 en 5,3 verschillende soorten duurzame eieren).
- Het aanbod van biologische eieren is hoog. Anders dan vorig jaar verkoopt de Aldi nu ook biologische eieren. Alle onderzochte supermarktketens verkopen biologische eieren en bijna alle winkels hadden tijdens het onderzoek biologische eieren in de schappen.
- In de 13 supermarktketens zijn 36 verschillende soorten eieren aangetroffen. Gemiddeld zijn er liefst 6,5 verschillende soorten eieren per supermarkt. Het aanbod van eieren is groot. Maar de meeste eieren die worden verkocht zijn nog steeds gewone scharreleieren.

2. Verantwoording en advies

De eieren uit het legbatterijsysteem zijn helemaal niet duurzaam. Ze zijn gelukkig in Nederland niet verkrijgbaar. Maar ook scharreleieren zijn niet duurzaam te noemen. De beste eieren zijn:

1. Beste keuze, duurzaam én diervriendelijk

Biologisch (EKO/Demeter) en Rondeel (met Milieukeur) zijn het beste.

De mestproductie bij biologisch is afgestemd op beschikbare grond voor de mestafzet bij (andere) biologische bedrijven. En het voer is biologisch. Eicode is 0.

Rondeel heeft het Milieukeurmerk en gebruikt verantwoord soja. Beide hebben 3 sterren Beter Leven kenmerk. De kippen zijn verzekerd van een dierwaardig leven: veel stalruimte, stro, legnesten en biologisch kippenvoer. Puur wettelijk gezien staat het Rondelei gelijk aan het scharrelei met eicode 2, maar in de praktijk voldoet Rondeel door de slimme stalinrichting en uitloop aan de hoogste eisen van dierenwelzijn. Samen met biologisch is dit ei daarom het beste ei.

2. Vrije uitloop veel beter voor dierenwelzijn

De hennen in deze groep hebben veel ruimte en kunnen vaak naar buiten; minimaal acht uur per dag hebben ze toegang tot een vrije uitloop in de open lucht. Deze uitloop is voorzien van beschutting (bomen, struiken). Op de eierdozen staan twee sterren BLK. In deze categorie vallen vaak ook merknamen met gezonde eieren zoals maïsei, viergranenei. De eicode is 1. Over het voer is meestal weinig bekend. Het broeikas effect van vrije uitloop is slechts een fractie hoger dan van scharrel (ABN Amro, 2011), wat volgens ons niet opweegt tegen de voordelen voor dierenwelzijn.

Niet alle vrije uitloopeieren zijn echt beter voor dierenwelzijn. Van de vrije uitloopeieren zonder de twee sterren BLK zijn de eisen voor de buitenruimte wel erg minimaal. Deze vallen onder de volgende categorie.

3. Overdekte uitloop iets beter voor dierenwelzijn

Houderijsystemen met één ster BLK hebben een overdekte uitloop. De kippen krijgen iets meer ruimte en daglicht dan de gewone scharrelkippen. De kippen kunnen buiten scharrelen onder een overdekte uitloop. De eieren vallen onder eicode 2. In deze categorie vallen ook smaakeieren zoals maïsei, viergranenei.

De vrije uitloopeieren zonder 2 sterren BLK rekenen wij ook tot deze categorie, hoewel ze dus eicode 1 hebben.

4. Scharrel met extra voer nog lang niet goed voor dierenwelzijn

De vele 'gezonde' en smaakeieren zijn variaties op scharreleieren (code 2 op het ei) door iets ander voer. Als er geen verdere aanduiding bij staat zijn ze nauwelijks duurzamer. Deze eieren zeggen namelijk niets over dierenwelzijn of milieu. Meer graan in voer kan wel iets beter zijn dan het gewone scharrelei omdat er dan minder soja wordt gevoerd.

5. Standaard scharrelei het minst duurzaam

Het meest verkochte ei is scharrelei (code 2 op het ei) maar dat is meestal niet duurzaam. In de meeste gevallen (behalve Rondeel, zie hierboven onder 1) heeft de kip te weinig ruimte (9 hennen per m² grondoppervlak) en komt niet naar buiten.

In Nederland zijn gelukkig geen eieren van hennen uit batterijen meer als tafelei te koop. Maar het scharrelei dat daarvoor in de plaats is gekomen, is eigenlijk maar een klein stapje beter, en dat alleen op dierenwelzijn. Van het – soms ruime - assortiment fancy eieren met een gezondheidsclaim of smaakclaim (omega 3, maïs-scharrelei, viergranenei) is het nog maar de vraag of deze duurzamer zijn. Soms zijn het gewoon scharreleieren met iets ander voer.

Naast het biologische en Rondelei in de schappen ziet Natuur & Milieu graag dat scharreleieren worden vervangen door vrije uitloopeieren met twee sterren BLK. Daarnaast adviseren wij om ook de industrie-eieren te verduurzamen en over te gaan naar de verwerking van minimaal vrije uitloopeieren.

3. Achtergronden en ontwikkelingen

Lang niet alle duurzaamheidsaspecten zijn momenteel te meten. Op een aantal aspecten zijn er wel belangrijke ontwikkelingen gaande. Hieronder volgt een overzicht.

Mest, ammoniak en fijn stof

Er zijn verschillende technieken om mest af te voeren en emissies van fijn stof en ammoniak tegen te gaan. Het stalsysteem Rondeel (met Milieukeur) voert frequent mest af, wat geur- en ammoniakuitstoot beperkt. Ook wordt er op een natuurlijke manier geventileerd waardoor de energiekosten laag blijven. Bij biologische bedrijven is de mestproductie afgestemd op de beschikbare grond voor de afzet bij het eigen of een ander biologisch bedrijf.

De uitstoot van ammoniak en fijn stof van bedrijven met andere houderijsystemen is niet aan te geven; in zijn algemeenheid dalen emissies (MVO verslag, PPE 2012). In de praktijk zal dit afhankelijk zijn van de situatie ter plaatse, vooral het type stal en de bedrijfsvoering.

Veevoer

Leghennen eten maïs en granen. Ze hebben daarnaast gemiddeld 11% soja, vooral sojaschroot, in hun voer dat veelal uit Brazilië komt. Duurzame soja gaat nu alleen in biologische eieren (Biologische soja) en in het Rondelei (ProTerra soja). Duurzame soja komt gegarandeerd niet van plekken waar bos is gekapt. Als al het voer naar het eindproduct wordt toegerekend, blijkt dat er voor een gemiddeld ei 20 gram soja wordt gebruikt (LEI, dec 2010). Een gemiddeld ei is 67 gram (klasse L). Er gaan 15 eieren in een kilo. Alle gebruikte soja in Nederland moet in 2015 duurzaam worden geproduceerd en gecertificeerd zijn volgens de criteria van RTRS of op een niveau dat minimaal vergelijkbaar is hiermee. De herkomst van het voer is ook een punt van aandacht bij de controle van kwaliteit (zie hiervoor paragraaf 3).

Antibioticumgebruik

Antibioticumgebruik is bij leghennen over het algemeen niet echt een probleem (wel bij vleeskuikens). De kippen met genoeg leefruimte en buitenruimte zijn over het algemeen gezonder waardoor antibioticumgebruik in de praktijk helemaal overbodig is. Goed onderzoek hiernaar ontbreekt.

Antibioticaresistentie is een dreigend gevaar voor de diergezondheid en de mensgezondheid. Veelvuldig gebruik van antibiotica in de veehouderij werkt resistentie in de hand. Vooral de inzet van de nieuwste generaties antibiotica, de zogenaamde redmiddelen, zijn een gevaar voor de humane geneeskunde omdat ze ook in ziekenhuizen worden gebruikt.

Houderijsysteem

Legkippen leven gemiddeld 70 weken en leggen in die periode gemiddeld 5 eieren per week. Op alle tafeleieren staat een code die begint met een cijfer voor het houderijsysteem:

- 0- biologisch
- 1- vrije uitloop
- 2- scharrel
- 3- kooi

Deze code is opgelegd door de EU voor de traceerbaarheid van elk ei en geeft het houderijsysteem aan, maar dat zegt nog lang niet alles over duurzaamheid en ook niet over dierenwelzijn. Deze indeling is namelijk vrij grof; op de verpakkingen worden veel meer soorten eieren aangetroffen.

Toename productie duurzame eieren

Het afgelopen jaar lag het aandeel van de geproduceerde scharreleieren op 64%, het aandeel vrije uitloopeieren op 14% en dat van biologische eieren op bijna 4% van de totale productie. Het aandeel van het totaal van deze eieren lag in 2012 dus op 82% van de productie (Productschap Pluimvee en Eieren).

In totaal produceren pluimveehouders in Nederland 10 miljard eieren per jaar, meer dan 27 miljoen per dag (zowel industrie- als tafeleieren). Dat is veel meer dan de binnenlandse consumptie. Er worden veel meer

eieren of eiproducten geëxporteerd dan geïmporteerd. Het saldo van export en import bedraagt 70%. De helft van de eieren wordt aan Duitsland verkocht. De export neemt nog steeds toe. In 2011 steeg de productie zelfs naar 10,6 mrd stuks industrie- en tafeleieren (bron: Productschap Pluimvee en Eieren).

Het houden van leghennen in batterij-systemen is per 1-1-2012 verboden in de EU. De Nederlandse supermarkten verkopen sinds 2005 geen batterij-eieren meer. Een paar bedrijven in Nederland hebben nog zogenaamde verrijkte kooien die in EU nog zijn toegestaan. Een verrijkte kooi blijft een legbatterij; de eieren met eicode 3 komen niet voor in Nederlandse supermarkten, ook niet in verwerkte producten. De verrijkte kooieieren die in Nederland geproduceerd worden, worden naar het buitenland geëxporteerd.

Industrie-ei

Er zijn stappen gezet om het industrie-ei duurzamer te krijgen. Unilever heeft in haar duurzaamheidsplan (nov. 2010) als taakstelling opgenomen dat in 2015 deze eieren voor 50%, en in 2020 voor 100% moeten bestaan uit vrije uitloopeieren. Dat is wat dierenwelzijn betreft veel beter dan het scharrelei.

Interessant is dat in onder andere mayonaises vermeldingen staan van vrije uitloopeieren. Dit hebben we niet verder onderzocht.

Eiconsumptie

Volgens het Productschap Pluimvee en Eieren (PPE) hebben we in 2012 in Nederland 192 stuks per persoon gegeten. Hiervan 118 zijn tafeleieren: scharreleieren (102), vrije-uitloopeieren (13) en biologische eieren (3). In 2011 is het aandeel in de aankopen van huishoudens toegenomen van scharrel, vrije uitloop en biologische eieren tot ruim 93% (MVO jaarverslag PPE 2012).

Ook neemt de consumptie iets toe: in 2011 was deze nog gemiddeld 188 per persoon en dat was ook al meer dan in 2010. Ei is dus populair. Overigens wordt slechts 30 % van de hier geproduceerde eieren in Nederland gegeten, vooral scharreleieren.

Dierenwelzijn

De Dierenbescherming kent sterren Beter Leven Kenmerk toe aan dierenwelzijn:

Eén ster:

De stal heeft daglicht en is voorzien van legnesten, zitstokken en strooisel (stro, turfmolm, houtkrullen of zand) om in te kunnen scharrelen.

Dagelijks wordt er graan gestrooid en krijgen de kippen stro, ter verrijking van de leefomgeving. Minimaal acht uur per dag is er toegang tot een overdekte uitloop. Deze is minimaal 20 % van de oppervlakte van de stal.

Twee sterren:

Er wordt dagelijks graan en stro gestrooid ter verrijking van de leefomgeving.

De kippen hebben minimaal acht uur per dag toegang tot een overdekte uitloop (minimaal 50% van staloppervlak) en een uitloop in de open lucht. Deze vrije uitloop is voorzien van beschutting in de vorm van bomen, struiken en/of zogenaamde schuiltafels.

Drie sterren:

De stal heeft daglicht en is voorzien van legnesten, zitstokken en strooisel (stro, turfmolm, houtkrullen of zand) om te kunnen scharrelen. Kippen hebben minimaal acht uur per dag toegang tot een vrije uitloop in de open lucht. De vrije uitloop is voorzien van beschutting in de vorm van bomen, struiken en/of zogenaamde schuiltafels. De snavels van de kippen worden niet gekapt.

De levensduur van leghennen kan veel langer, tot 102 weken. Een algemeen probleem voor alle soorten bedrijven met legkippen is dat de haantjes overbodig zijn. Zij gaan veelal naar dierentuinen als voer voor de vleeseters, of ze worden verwerkt in *pet food*. Er wordt over gedacht om de haantjes te mesten en dan aan dierentuinen geven. Men werkt ook aan een systeem om naar geslacht te sexen in het ei. Dan hoef je dus alleen de eieren van haantjes te verwijderen.

Biologisch

Biologische eieren hebben 3 sterren Beter Leven kenmerk. De eieren hebben eicode 0. De kippen zijn verzekerd van een dierwaardig leven: veel stalruimte, stro, legnesten en biologisch kippenvoer. De mest wordt afgezet op biologische percelen; biologische landbouw heeft daarmee zijn eigen kringloop. Volgens de richtlijnen van SKAL: "Het maximaal toegestane aantal dieren komt overeen met een mestproductie van 170 kg N (stikstof) per hectare per jaar. Meer dieren per hectare is alleen toegestaan als u het mestoverschot afzet bij een ander biologisch bedrijf." SKAL is de onafhankelijke organisatie voor het toezicht op de biologische productie in Nederland.

Rondeel

Puur wettelijk gezien is het Rondeel gelijk aan scharrelei (eicode 2), maar in de praktijk voldoet Rondeel aan de eisen van dierenwelzijn en heeft eveneens 3 sterren BLK. Het Rondeel is ingericht naar de behoefte van het dier en heeft aparte verblijven: nachtverblijf, dagverblijf en bosrand. Nestruimte, overdekte scharrelruimte en de buitenuitloop daar omheen (vandaar rondeel) zijn slim ingedeeld.

Rondeeleieren zijn alleen verkrijgbaar bij AH en bij AH to go. In de AH to go zijn ze de enige eieren die te koop zijn.

Vrije uitloop

Alle vrije uitloop eieren voldoen aan de EU-wetgeving voor vrije uitloop. Op het ei zie je een code die begint met een 1. De meeste vrije uitloopeieren zijn eieren met twee sterren Beter Leven kenmerk (BLK) van Dierenbescherming. Soms komen er ook andere vrije uitloopeieren voor.

CPE vrije uitloop

De Nederlandse controle autoriteit eieren (NCAE) voert een apart keurmerk voor vrije uitloop. Hierop staat CPE aangegeven, de naam van het vroegere Controlebureau Pluimvee en Eieren. Voor zover bekend wordt er geen actief beleid gevoerd met dit keurmerk. Soms is het CPE logo wel herkenbaar, namelijk als er geen andere keurmerken voor het desbetreffende ei zijn afgegeven. Als er BLK sterren zijn afgegeven staan die op de verpakking vermeld en vervalt het CPE keurmerk.

IKB vrije uitloop

Er bestaat ook een vrije uitloopei met alleen het IKB keurmerk. IKB staat voor Integrale Keten Beheersing; dit logo geeft aan dat er bij de productie, transport en verwerking van ei extra controles plaatsvinden. De meeste bedrijven voldoen aan IKB. Bij IKB worden geen extra eisen gesteld die gericht zijn op het milieu of dierenwelzijn. IKB hanteert wel eisen voor vrije uitloop. Zo zijn er minimumeisen voor de oppervlakte vrije uitloop. Het IKB keurmerk staat niet altijd op de verpakking. Voor de biologische eieren doet SKAL de controle; hiervoor gelden strengere eisen (zie onder biologisch).

Vrije uitloop met één ster BLK

Er zijn ook eieren van hennen uit bedrijven met vrije uitloop met één ster van BLK. De ruimte voor vrije uitloop is dan wettelijk voldoende, maar voldoet niet aan de eisen van het keurmerk van Dierenbescherming voor vrije uitloop met twee sterren BLK.

Vrije uitloop met twee sterren BLK

Kippen zijn oorspronkelijk bosdieren en zijn op zoek naar beschutting voor bijvoorbeeld roofvogels. Het is daarom van belang dat de vrije uitloop meer is dan een kale buitenruimte en dat die ook beschutting biedt. De eieren met twee sterren van BLK bieden de garantie op de beste vrije uitloop.

Sinds vorig jaar Pasen verkoopt PLUS geen scharreleieren en eieren met 1 ster vrije uitloop meer. Dit heeft ze geen windeieren gelegd: PLUS heeft volgens eigen opgave in 2012 5,8 procent meer eieren verkocht en laat een grotere groei zien dan het gemiddelde van de markt (4,5 procent).

4. Kwaliteitscontrolesystemen voor eieren

Keurmerken en kenmerken zijn meestal bovenwettelijke systemen met eigen criteria en eigen controlesystemen. Ze zijn pas betrouwbaar als ze transparant zijn (welke eisen gelden er?), traceerbaar en verifieerbaar en wanneer de controles (audits) worden uitgevoerd door een onafhankelijk bureau (geaccrediteerd door de Raad voor de Accreditatie). Bedrijven kunnen er voor kiezen of ze deelnemen aan een of meer keur/kenmerksystemen. Wanneer ze een keur/kenmerk op het ei of de verpakking zetten terwijl het product niet aan de eisen van dat keurmerk of kenmerksysteem voldoet misleiden ze andere bedrijven en de consument.

De productie van alle eieren moet aan wettelijke eisen voldoen, zoals hygiënevoorschriften en handelsnormen. In grote lijnen verloopt de controle op die eisen voor eieren nu op de volgende manier. In opdracht van de ministeries van EZ en VWS doet de NCAE (Nederlandse Controle Autoriteit Eieren) de controles (deels in plaats van de NVWA, de Nederlandse Voedsel en Waren autoriteit). De NCAE rapporteert over de resultaten van inspecties aan de NVWA maar die rapportages zijn niet openbaar.

De eisen waaraan bedrijven moeten voldoen die biologische eieren op de markt brengen zijn op Europees niveau geregeld en in de Nederlandse wetgeving vastgelegd. De controle op het keurmerk 'biologisch' gebeurt door Skal in opdracht van het ministerie van EZ.

De pluimveesector heeft ook zelfcontrolesystemen, zoals het IKB ei kwaliteitszorgsysteem voor scharreleieren. Bedrijven die deelnemen aan IKB ei worden 1 keer per 3 jaar gecontroleerd door de NCAE en bedrijven die daar niet aan meedoen 1 keer per jaar. De NCAE controleert niet of het systeem IKB ei goed functioneert.

De NCAE is een zelfstandig bestuursorgaan, een private organisatie die rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken (en het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport) valt. Het Ministerie kan dus van de NCAE verlangen dat er meer wordt gecontroleerd en dat rapportages openbaar zijn.

Natuur & Milieu vindt het van belang dat consumenten er op kunnen vertrouwen dat de duurzame eieren die ze kopen ook echt duurzaam zijn. Daarom pleit Natuur & Milieu voor meer onafhankelijke controles en meer onverwachte 'flits'controles. Zodat eieren echt veilig zijn en het etiket klopt. Bovendien stelt Natuur & Milieu voor om de resultaten van de controles door de NCAE openbaar te maken. Door het beschikbaar zijn van informatie over controles worden bedrijven gestimuleerd aan alle eisen te voldoen.

In bijlage 2 staat een overzicht van de kwaliteitscontrolesystemen voor eieren.

Bijlage 1: Resultaten Eieren Onderzoek maart 2013

Soorten eieren die in het onderzoek zijn aangetroffen met de van tevoren gemaakte indeling naar duurzaamheid. In het onderzoek is deze indeling getoetst en aangepast.

Indeling naar duurzaamheid	Soorten eieren 2013
Biologisch, Rondeel	Biologisch (EKO, Demeter) 3BLK
	Rondeel ei
	Lekker & Bewust 3BLK
	Biologisch (Kakelgoud) 3BLK
	Huismerk 3BLK
Diervriendelijk, Vrije uitloop 2BLK*)	Maïs en granenei
	Viergranenei
	Omega-3 ei
	Buitenei
	Vrije uitloop + 2BLK
	Weide eieren
	Volkoren vrije uitloop
	Maïs vrije uitloop ei
	Maïs scharrelei 2BLK
	60% granen/maïs ei
	Kanjers (van Beek)
	Eitjes (van Beek)
	Puur en vrije uitloop (Kakelgoud)
	Gijs kakelverse vrije uitloop ei
	Vrije uitloop CPE
	Huismerk 2BLK/CPE
Beter voor dierwelzijn 1 BLK	Viergranenei
	Maïs scharrel 1BLK
	Scharrel met vrije uitloop
	Huismerk
Scharrel/smaakeieren	Viergranenei
	Maïs scharrel
	Omega-3 ei
	Grote polderei
	Meergranenei
	Scharrel kwarteleieren
Scharreleieren zonder aanduiding	Diverse soorten (M/L/XL – 4/6/10/20 eieren)
	Witte Euroshopper eieren
	Premium scharreleieren
	Huismerk

*) NB niet alle vrije uitloop heeft 2 BLK.

Er is in het onderzoek geen rekening gehouden met verpakking, noch met grootte van het ei. Merknamen zijn zoveel mogelijk vermeden. De vier grote eierfabrikanten in Nederland (De Boed, Gebr. Van Beek, Kwetters en Guliker&Roodbol) hebben handelsnamen op de eierdozen staan met namen als Blijde Kip, Kakelgoud. Ook biologisch heeft zijn eigen merk, Bio+ (Bioplus). Bij grote supermarktketens staan soms de huismerken op de dozen.

Verdeling aantallen soorten eieren per supermarkt (excl. AH to go):

Supermarkt	Aantal winkels in analyse	Gem # soorten per winkel	Gem # soorten 3BLK per winkel	Gem # soorten 2BLK per winkel	Gem # soorten 1BLK per winkel	Gem # soorten scharrel per winkel
AH	8	10,8	2,1	3,9	1,5	3,25
Jumbo	5	11,6	1,8	5,4	0	4,4
C1000	4	4,8	1	1	0	2,8
Lidl	3	2,6	0,6	1	0	1
Aldi	5	2,8	1	0,8	0	1
PLUS	6	5,3	1	4,3	0	0
Dirk	1	6	1	4	0	1
Hoogvliet	1	8	1	2	0	5
Em-té	6	5	0,8	2,5	0	1,6
Nettorama	2	4	0,5	1	0	2,5
MCD	1	5	1	1	0	3
COOP	2	8,5	1	5	0	2,5
SPAR	2	4	1	2	0,5	1,5

Bezochte supermarkten 2013 (excl. AH to go):

AH
Jumbo
C1000
Lidl
Aldi
COOP
Plus
Em-te
Nettorama
Hoogvliet
Dirk
MCD
Spar

Algemene informatie en websites:

Over Beter Leven kenmerk (BLK): <http://beterleven.dierenbescherming.nl/aanbeveling->

Over biologische houderijsysteem: www.SKAL.nl informatieblad veehouderij

Over Rondelele: <http://www.rondeel.org/>

Over houderijsysteem: <http://www.milieucentraal.nl/pagina.aspx?onderwerp=Keurmerk%20eieren>

Over aantallen en houderijsystemen: www.pve.nl

Duurzaamheid in eieren en kippenvlees, ABN Amro november 2011.

Duurzaam ondernemen in de pluimveesector, Productschap Pluimvee en Eieren, MVO-verslag 2012

Bijlage 2. Kwaliteitscontrolesystemen voor eieren

Soort ei	Eicode	Keurmerken/kenmerk	Logo	Systeemeigenaar/schema-eigenaar	Certificerende instantie	Audits (controles)
Scharrel	2	IKB ei		Stichting IKB ei	Isacert (geaccrediteerd door Raad van Accreditatie)	CBD (CoMore Bedrijfsdiensten)
Scharrel	2	CPE keurmerk scharrel		COKZ: Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel	Voorcertificering door NCAE (Nederlandse Controle Autoriteit Eieren)	?
Scharrel+	2	BLK 1 ster		Dierenbescherming	Isacert en Qlip (geaccrediteerd door RvA)	CBD en Qlip
Vrije uitloop	1	BLK 2 sterren		Dierenbescherming	Isacert (geaccrediteerd door RvA)	CBD en Qlip
		CPE keurmerk vrije uitloop		COKZ	Voorcertificering door NCAE	?
Biologisch	0	EU biologisch (sinds 1-7-12 wettelijk verplicht op verpakte biologische producten)		Ministerie EZ is opdrachtgever van Skal	Skal (geaccrediteerd door RvA)	Skal (o.a. flitsinspecties, ook sanctionering)
		BLK 3 sterren		Dierenbescherming	Isacert en Qlip (geaccrediteerd door RvA)	Geen controle
Biologisch	0	EKO		Stichting EKO-keurmerk	Skal (geaccrediteerd door RvA)	Skal (o.a. flitsinspecties, ook sanctionering)
Biologisch dynamisch	0	Demeter		Stichting Demeter	Demeter Licentie Commissie	Control Union Certification
Rondeel	2	Milieukeur		Stichting Milieukeur	CGD B.V (geaccrediteerd door RvA)	CGD B.V (geaccrediteerd door RvA)
		BLK 3 sterren		Dierenbescherming	Isacert (geaccrediteerde controle)	CBD en Qlip